

1.3 Θεσμικό πλαίσιο και μορφές άσκησης της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα

ReinFORCE SOCIAL Entrepreneurial Spirit through setting up
Innovative Support Structures in the cross-border Territory
“Social Forces”

4.9.2: Design and Development of the Training Material

Περιεχόμενα

- ☐ Ιστορική εξέλιξη του θεσμικού πλαισίου της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας
- ☐ Νόμος 4019/2011
- ☐ Νόμος 4430/2016
- ☐ Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας
- ☐ Κατηγορίες Κοιν.Σ.Επ. του Ν. 4430/2016
- ☐ Σύσταση της Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης στην Ελλάδα
- ☐ Καταστατικό της Κοιν.Σ.Επ.
- ☐ Διαδικασία ίδρυσης Κοιν.Σ.Επ.

Ιστορική εξέλιξη του θεσμικού πλαισίου της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (1)

N. 602/1915	Η πρώτη δομημένη και θεσμικά εμπεδωμένη προσπάθεια για την ανάπτυξη της ΚΑΛΟ στην Ελλάδα αναφέρεται στην συνεταιριστική οικονομία με τον Νόμο 602/1915 και έτυχε ιδιαίτερης ανάπτυξης στον αγροτικό τομέα. Ο Ν. 602/1915 ενθάρρυνε τη δημιουργία συνεταιρισμών, ενώ ταυτόχρονα έδινε τη δυνατότητα στους συνεταιριστικούς φορείς που λειτουργούσαν υπό άλλη νομική μορφή να αποκτήσουν τη νομική μορφή του συνεταιρισμού.
Άρθρο 12 του Συντάγματος	Άρθρο 12 του Συντάγματος προβλέπει τη θεσμική κατοχύρωση των συνεταιρισμών και τη διαφοροποίησή τους από τις ενώσεις προσώπων και τις εταιρίες.
N. 921/1979	Το 1979 ψηφίζεται ο Νόμος 921, ο οποίος, μεταξύ άλλων, προβλέπει τη δημιουργία των πρώτων γυναικείων συνεταιρισμών, που προωθούν την τοπική ανάπτυξη και τον πολιτισμό.
N. 2076/1992	Το 1992 δημιουργείται εξειδικευμένο θεσμικό πλαίσιο για τα συνεταιριστικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (Ν. 2076/1992), χωρίς όμως να συγκροτείται μια συνολική δημόσια πολιτική για την ΚΑΛΟ.

Ιστορική εξέλιξη του θεσμικού πλαισίου της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (2)

N. 2716/1999 (άρθρο 12)	Το 1999 η ελληνική κυβέρνηση θεσπίζει τον Νομό 2716/1999 αποβλέποντας στην αποϊδρυματοποίηση των ψυχικά ασθενών ενσωματώνοντάς τους στην αγορά εργασίας μέσω κοινωνικών συνεταιρισμών περιορισμένης ευθύνης (ΚοιΣΠΕ).
Άρθρο 741 Αστικού Κώδικα	Σύμφωνα με το άρθρο 741 του Αστικού Κώδικα, οι αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρίες συνιστούν μία σύμβαση μεταξύ δύο ή περισσότερων μερών, που έχουν αμοιβαίως υποχρέωση να επιδιώκουν με κοινές εισφορές κοινό σκοπό και ιδίως οικονομικό.
N. 4019/2011	Το 2011 εισάγεται ο πρώτος νόμος που εστιάζει αποκλειστικά στην Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα. Ο νέος νόμος παρείχε το θεσμικό πλαίσιο για την ανάπτυξη των κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα.

Ιστορική εξέλιξη του θεσμικού πλαισίου της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (3)

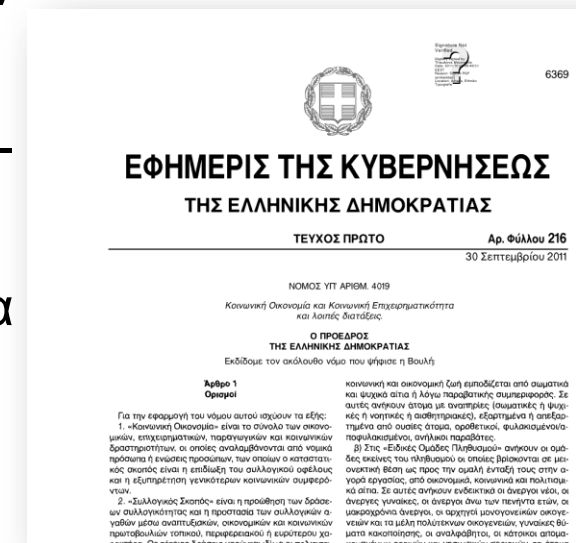
N. 4430/2016	Το 2016 έγινε προσπάθεια επικαιροποίησης της νομοθεσίας που αφορά στην κοινωνική οικονομία και την κοινωνική επιχειρηματικότητα. Ο Ν. 4430/2016 προβλέπει ένα νέο πλαίσιο για διαφορετικά είδη μη κερδοσκοπικών φορέων και επιχειρήσεων (Κ.Α.Λ.Ο.) που εφαρμόζουν δημοκρατικό σύστημα λήψης αποφάσεων και έχουν έναν ξεκάθαρο συλλογικό και κοινωνικό αντίκτυπο, ενώ παράλληλα καλύπτουν μια κοινωνική ανάγκη προσφέροντας μία εναλλακτική λύση στην αγορά.
N. 4542/2018 (άρθρο 12)	Το άρθρο 12 του Νόμου 4542 που ψηφίστηκε το 2018 τροποποιεί το θεσμικό και οργανωτικό πλαίσιο των ΚοιΣΠΕ.
Άρθρα 78 - 106 Αστικού Κώδικα	Τα άρθρα 78 – 106 του Αστικού Κώδικα ορίζουν ότι τα σωματεία δεν έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα.
Άρθρο 108 Αστικού Κώδικα	Το άρθρο 108 του Αστικού Κώδικα ορίζει τα ιδρύματα ως οντότητες που χρησιμοποιούν τους πόρους τους για την εξυπηρέτηση ειδικού σκοπού.

Νόμος 4019/2011

Το πρώτο μεγάλο βήμα για την εξέλιξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα χωρίς όμως να τυποποιήσει - με περιοριστικά ή έστω ενδεικτικά κριτήρια - τις θεσμικές μορφές κοινωνικής οικονομίας.

Ο νόμος προέβλεπε μια νέα μορφή κοινωνικής επιχείρησης, τη λεγόμενη **Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση** (εφεξής Κοιν.Σ.Επ.), η οποία διακρινόταν σε τρεις κατηγορίες:

- I. **Κοινωνικής ένταξης**, όπου τουλάχιστον το 40% των εργαζομένων έπρεπε να προέρχεται από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.
- II. **Κοινωνικής φροντίδας** για την παροχή υπηρεσιών κοινωνικού-προνοιακού χαρακτήρα σε συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες.
- III. **Γενικού παραγωγικού σκοπού** που περιλάμβανε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων και σκοπών.

Νόμος 4430/2016

«Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και ανάπτυξη των φορέων της και άλλες διατάξεις»

Εισήγαγε ένα νέο ρυθμιστικό πλαίσιο για διαφορετικούς τύπους φορέων ή επιχειρήσεων με ξεκάθαρο συλλογικό και κοινωνικό αντίκτυπο (φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας – Κ.ΑΛ.Ο.), οι οποίοι παράλληλα ανταποκρίνονται σε μια κοινωνική ανάγκη.

Στόχος: να διαδεχθεί και να βελτιώσει την προγενέστερη νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένου του Νόμου 4019/2011, που δεν ισχύει πλέον.

9295

**ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ**
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

31 Οκτωβρίου 2016 ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ Αρ. Φύλλου 205

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4430
Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και ανάπτυξη των φορέων της και άλλες διατάξεις.
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΗΣ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
ΠΡΟΟΙΜΙΟ
Άρθρο 1
Σκοπός

1. Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η δημιουργία του

2. Ως «συλλογική ωφέλεια» ορίζεται η από κοινού εξυπηρέτηση των αναγκών των μελών του Φορέα Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, μέσα από τη διαμόρφωση ισότιμων σχέσεων παραγωγής, τη δημιουργία θέσεων σταθερής και αξιοπρεπούς εργασίας, τη συμφιλίωση προσωπικής, οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής.

3. Ως «κοινωνική ωφέλεια» ορίζεται η εξυπηρέτηση κοινωνικών αναγκών τοπικού ή ευρύτερου χαρακτήρα με την αξιοποίηση της κοινωνικής καινοτομίας, μέσα από δραστηριότητες «βιώσιμης ανάπτυξης» ή παροχής «κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος» ή κοινωνικής ένταξης.

4. Ως «κοινωνική καινοτομία» ορίζεται η παραγωγή προϊόντων και η παροχή υπηρεσιών, οι οποίες αποσκοπούν στην ικανοποίηση κοινωνικών αναγκών, τη συμφιλίωση παραγωγής και κατανάλωσης, την εναρμόνιση

Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας

01

Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (άρ.14 του Ν4430/2016)

02

Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.)

03

Συνεταιρισμοί Εργαζομένων, που συστήνονται με το άρθ. 24 του Ν4430/2016

04

Οποιοδήποτε άλλο μη μονοπρόσωπο νομικό πρόσωπο, εφόσον έχει αποκτήσει νομική προσωπικότητα, όπως:

☒ Αγροτικοί συνεταιρισμοί του Ν. 4384/2016 (Α' 78)

☒ Αστικοί συνεταιρισμοί του Ν. 1667/1986

☒ Αστικές Εταιρίες των άρθρων 741 επ. του Α.Κ., εφόσον σωρευτικά συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις

Κατηγορίες Κοιν.Σ.Επ. του Ν. 4430/2016 (1)

1. Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης

Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων

Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ειδικών Ομάδων

Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης

2. Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας

Κατηγορίες Κοιν.Σ.Επ. του Ν. 4430/2016 (2)

Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων

✓ Επιδιώκουν την ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή, των ατόμων που ανήκουν στις Ευάλωτες Κοινωνικές Ομάδες.

✓ 30% κατ' ελάχιστον των μελών και των εργαζομένων στις επιχειρήσεις αυτές ανήκουν υποχρεωτικά σε αυτές τις κατηγορίες.

✓ Η συμμετοχή σε αυτές των φυσικών προσώπων από Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού που προσμετρώνται στο παραπάνω ποσοστό πρέπει να διενεργείται για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, το οποίο προσδιορίζεται στο καταστατικό της Κοιν.Σ.Επ.

✓ Αν για οποιονδήποτε λόγο σταματήσει να πληροίτε το ανωτέρω ποσοστό, ο Φορέας πρέπει εντός τριών (3) μηνών να προβεί στις απαραίτητες εγγραφές μελών ή προσλήψεις εργαζομένων. Αλλιώς μετατρέπεται σε Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας.

Κατηγορίες Κοιν.Σ.Επ. του Ν. 4430/2016 (3)

Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ειδικών Ομάδων

✓ Επιδιώκουν την ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή των ατόμων που ανήκουν στις Ειδικές Ομάδες Πληθυσμού.

✓ 50% κατ' ελάχιστον των μελών και των εργαζομένων στις επιχειρήσεις αυτές ανήκουν υποχρεωτικά σε αυτές τις κατηγορίες.

✓ Η συμμετοχή σε αυτές των φυσικών προσώπων που ανήκουν στις Ειδικές Ομάδες Πληθυσμού και προσμετρώνται στο παραπάνω ποσοστό πρέπει να διενεργείται για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, το οποίο προσδιορίζεται στο καταστατικό της Κοιν.Σ.Επ.

✓ Αν για οποιονδήποτε λόγο σταματήσει να πληροίτε το ανωτέρω ποσοστό, ο Φορέας πρέπει εντός τριών (3) μηνών να προβεί στις απαραίτητες εγγραφές μελών ή προσλήψεις εργαζομένων.

Κατηγορίες Κοιν.Σ.Επ. του Ν. 4430/2016 (4)

Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.)

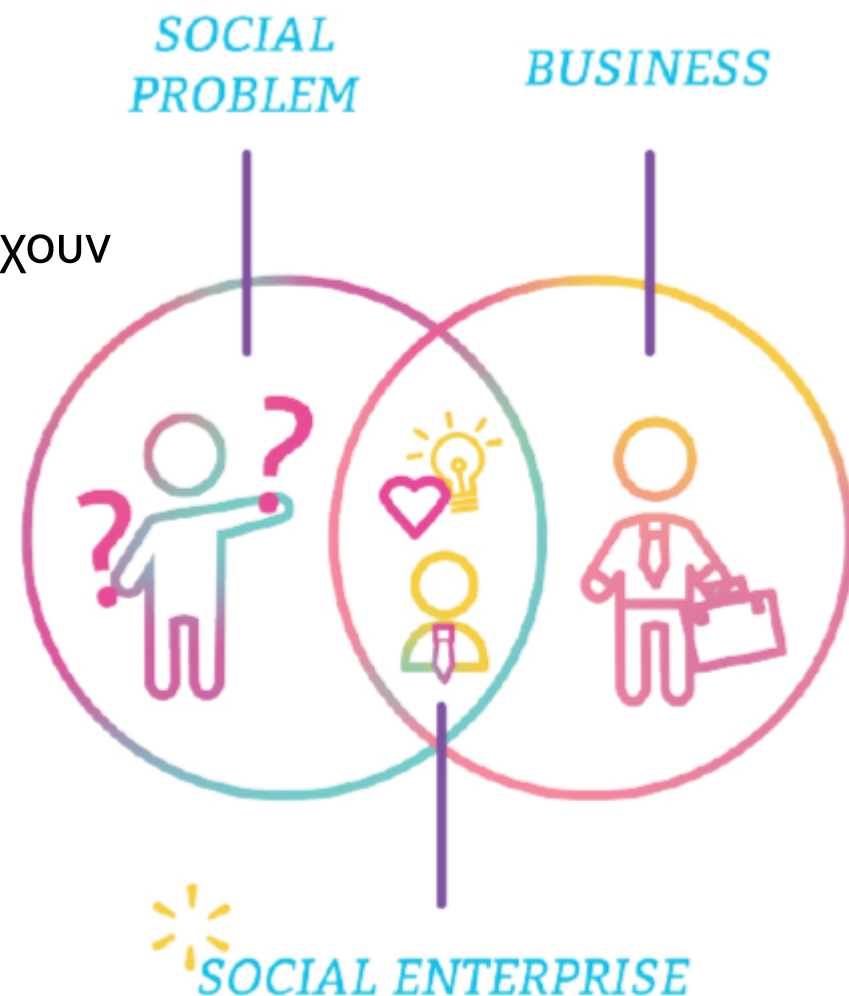
Θεωρούνται αυτοδικαίως Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Ένταξης.

Κατηγορίες Κοιν.Σ.Επ. του Ν. 4430/2016 (5)

Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής ωφέλειας

Αναπτύσσουν δραστηριότητες «βιώσιμης ανάπτυξης», ή και παρέχουν «κοινωνικές υπηρεσίες γενικού ενδιαφέροντος».

Σύσταση της Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης στην Ελλάδα

Ελάχιστος απαιτούμενος αριθμός μελών για τη σύσταση:

- Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας: **πέντε** πρόσωπα, φυσικά ή νομικά
- Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης: **επτά** πρόσωπα

Καταστατικό της Κοιν.Σ.Επ. (1)

Το καταστατικό της Κοιν.Σ.Επ. πρέπει να περιέχει:

α) Την επωνυμία, την έδρα και τον σκοπό της Κοιν.Σ.Επ.:

- Ως έδρα ορίζεται ο δήμος, στην περιφέρεια του οποίου έχει την έδρα του ο φορέας.
- Η επωνυμία ορίζεται από τον σκοπό και το είδος της Κοιν.Σ.Επ.

β1) για τα φυσικά πρόσωπα:

- ✓ ονοματεπώνυμο
- ✓ διευθύνσεις κατοικίας
- ✓ Α.Φ.Μ. των ιδρυτικών μελών

β2) για τα νομικά πρόσωπα:

- ✓ επωνυμία
- ✓ έδρα
- ✓ Α.Φ.Μ.
- ✓ αριθμός Γ.Ε.Μ.Η.

Καταστατικό της Κοιν.Σ.Επ. (2)

Το καταστατικό της Κοιν.Σ.Επ. πρέπει να περιέχει:

γ) τους όρους
εξόδου και
εισόδου των
μελών και τους
λόγους
αποβολής ενός
μέλους

δ) την έκταση
της ευθύνης
των μελών

ε) το ύψος της
συνεταιριστικής
μερίδας

στ) τον ορισμό της
προσωρινής Διοικούσας
Επιτροπής που θα
μεριμνήσει για την έγκρισή
του καταστατικού και τη
σύγκληση της πρώτης
γενικής συνέλευσης για
ανάδειξη των οργάνων
διοίκησης της Κοιν.Σ.Επ.

Συνέλευσης με αποκλειστικό σκοπό την εκλογή νέας Διοικούσας Επιτροπής.

ΑΡΘΡΟ 22ο

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΟΥΣΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

1. Η Διοικούσα Επιτροπή διοικεί και εκπροσωπεί το Συνεταιρισμό σύμφωνα με τις διατάξεις του καταστατικού και του νόμου και αποφασίζει για όλα τα θέματα που αφορούν τη διοίκηση και διαχείριση του, πλην αυτών που υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Γενικής Συνέλευσης.
2. Τα μέλη της Διοικούσας Επιτροπής οφείλουν να καταβάλλουν κατά τη διαχείριση των υποθέσεων του Συνεταιρισμού την ίδια επιμέλεια που καταβάλλουν στις δικές τους υποθέσεις και φέρουν κάθε ευθύνη για την τήρηση των περιορισμών, του προς εκπροσώπηση δικαιώματος, που θέτει το καταστατικό ή οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης.
3. Η Διοικούσα Επιτροπή μπορεί να μεταβιβάσει αρμοδιότητες του σε ένα ή περισσότερα μέλη του ή και σε υπαλλήλους του Συνεταιρισμού.
4. Το αξίωμα του μέλους της Διοικούσας Επιτροπής είναι τιμητικό και άμισθο.

ΑΡΘΡΟ 23ο

ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΟΥΣΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η Διοικούσα Επιτροπή συνέρχεται σε τακτική συνεδρίαση μία (1) φορά το μήνα με προαπαιτούμενη προκήρυξη σε συγκεκριμένη ημέρα και συγκεκριμένα θέματα. Η σύγκληση της Επιτροπής γίνεται από κοινού. Θέματα ημερήσιας διάταξης προταθούν και από τα μέλη της Διοικούσας Επιτροπής. Η Διοικούσα Επιτροπή μπορεί να συνεδριάζει εκτάκτως όταν τη συγκαλέσει ο Πρόεδρος ή οποτεδήποτε κριθεί αναγκαίο και ζητηθεί από το 1/3 των μελών της. Η σύγκληση που ο Πρόεδρος αδρανεί παρά την αναγκαιότητα, η σύγκληση από οποιοδήποτε μέλος της Διοικούσας Επιτροπής.

ΑΡΘΡΟ 24ο

Διαδικασία ίδρυσης Κοιν.Σ.Επ. (1)

Στάδιο 1ο: Υποβολή αιτήματος εγγραφής

Υποβολή αιτήματος εγγραφής
στο Τμήμα Μητρώου Κοινωνικής
Οικονομίας, με συνημμένο το
Καταστατικό και επιπλέον
δικαιολογητικά (περιγράφονται
στην Υ.Α. και διαφέρουν
ανάλογα με την κατηγορία του
Φορέα).

Το Τμήμα Μητρώου
ελέγχει τα υποβληθέντα στοιχεία κ
αι προβαίνει σε:

- + Εγγραφή της Κοιν.Σ.Επ. στο Μητρώο.
- + Έκδοση Βεβαίωσης Εγγραφής η οποία ισχύει μόνο για έναρξη δραστηριότητας στη Δ.Ο.Υ.
- + Σήμανση του καταστατικού και αποστολή του στην Κοιν.Σ.Επ.

Διαδικασία ίδρυσης Κοιν.Σ.Επ. (2)

Στάδιο 2ο: Έναρξη εργασιών στην αρμόδια ΔΟΥ

Υποβολή στη
Δ.Ο.Υ:

- ✚ Έναρξη/Μεταβολή εργασιών Μη φυσικού Προσώπου Μ3.
- ✚ Δήλωση στοιχείων φορολογουμένου Μ7.
- ✚ Δήλωση μελών μη φυσικού προσώπου Μ8 (σε περίπτωση που συμμετέχουν στην Κοιν.Σ.Επ. νομικά πρόσωπα).
- ✚ Πρακτικό σύστασης της πρώτης Διοικούσας επιτροπής
- ✚ Έγκυρο και θεωρημένο καταστατικό.
- ✚ Βεβαίωση εγγραφής του Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας.
- ✚ Μισθωτήριο παραχώρησης του χώρου της έδρας της επιχείρησης.

Διαδικασία ίδρυσης Κοιν.Σ.Επ. (3)

Στάδιο 3ο: Υποβολή πρόσθετων στοιχείων στο Τμήμα Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας

Α) Η Κοιν.Σ.Επ. υποβάλλει στο Τμήμα Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας:

- ☒ Αίτηση καταχώρισης πρόσθετων στοιχείων (ακριβή διεύθυνση της έδρας, αρμόδια Δ.Ο.Υ, Α.Φ.Μ. και Κ.Α.Δ., ετήσιο πρόγραμμα δραστηριοτήτων και σύνθεση της Διοικούσας Επιτροπής).
- ☒ Τα τρία βιβλία προς θεώρηση που περιγράφονται εντός του καταστατικού.
- ☒ Βεβαίωση Έναρξης Δραστηριότητας στη Δ.Ο.Υ.
- ☒ Το πρακτικό της πρώτης Γενικής Συνέλευσης.
- ☒ Πρακτικό συγκρότησης σε σώμα της Διοικούσας Επιτροπής.

Διαδικασία ίδρυσης Κοιν.Σ.Επ. (4)

Στάδιο 3ο: Υποβολή πρόσθετων στοιχείων στο Τμήμα Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας

Β) Το Τμήμα Μητρώου ελέγχει τα υποβληθέντα στοιχεία και προβαίνει σε:

- έγκριση του αιτήματος καταχώρισης πρόσθετων στοιχείων,
- έκδοση Βεβαίωσης Εγγραφής (ισχύει έως την υποβολή του πρώτου Ετήσιου Προγράμματος Δραστηριοτήτων και Απολογισμού, οπότε αντικαθίσταται από το Πιστοποιητικό Μέλους του Μητρώου),
- πρακτικό συγκρότησης σε σώμα της Διοικούσας Επιτροπής.

Διαδικασία ίδρυσης Κοιν.Σ.Επ. (5)

-
- ✚ Με την ολοκλήρωση του δεύτερου σταδίου στη διαδικασία εγγραφής της Κοιν.Σ.Επ. στο Γενικό Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας (έγκριση του αιτήματος καταχώρισης πρόσθετων στοιχείων και έκδοση βεβαίωσης Εγγραφής), ολοκληρώνεται η σύσταση της επιχείρησης.
 - ✚ Το Τμήμα Μητρώου ζητά συμπληρωματικά στοιχεία ή διορθώσεις τα οποία θα πρέπει να προσκομίσει η Κοιν.Σ.Επ. εντός συγκεκριμένης προθεσμίας.
 - ✚ Προβλέπεται η απόρριψη του αιτήματος εγγραφής ή, σε μεταγενέστερο στάδιο, ακόμη και η διαγραφή της Κοιν.Σ.Επ. από το Μητρώο.